

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

curatoribus, vel potius Legatis provincialibus à Synodo Romana & Pontifice missis tantus honor habitus est, dubitandum non est quin Legatis mandata sibi jurisdictione pontificia fungentibus integra dignitas olim in synodis conservata fuerit. Quod obtinuisse videbimus non solum in Conciliis Oecumenicis, sed etiam in Conciliis provincialibus & dicecesanis. Discrimen horum Legatorum ex eo proficiscitur, quod isti magistratu quodam funguntur, & vices Pontificis gerunt in jurisdictione exercenda; illi verò nulla jurisdictione instructi, Legatis provincialibus respondent.

VIII. Frustra ergo sunt Novatores, qui hoc Legatorum discrimine non animadvertendo, eorum jura & dignitatem foedè permittentes, Concilij Carthaginensis præjudicio Legatos quoscunque Romanæ Ecclesiæ Metropolitans postponendos ex jure veteri censent. Licet autem concoquere non possint excogitatas à viro eruditissimo ad rem istam explicandam voces, scilicet Legatos cathedricos, & personam Papæ agentes, & judicariam, attamen verbis à jure ipso petitis, quæ ad hujus difficultatis interpretationem attulimus, eos nullo negotio cessuros existimo. Neque verò tantum illis indulgendum censo, quantum vir ille eruditissimus concedere videtur: qui Legatos Conciliorum præfides in Conciliis Oecumenicis tantum agnoscit, non autem in particularibus, ita ut consensus prærogativam à Conciliorum conditione, non autem à legationis discrimine, potissimum trahere videatur. Mihi verò certum est, non solum in Conciliis Oecumenicis, sed etiam in aliis extraordinariis, Legatos Romanæ Ecclesiæ jus illud obtinuisse, ex Concilio Sardicensi.

18. Card. Peronius Repl. c. 40.

CAPVT III.

Synopsis.

I. Episcopi à synodis provincialibus missi ad synodos Dicecesan, vel ad Oecumenicas, sua & mandata jurisdictione utebantur. Legati dicuntur in Conciliis Africanis, in Aquileiensis, & alibi. In synodo Ephesina, Legati dicti absentium Episcoporum Vicary.

II. In Legatis hujus generis emicuit olim auctoritas Romana sedis, Eorum discrimen à Legatis synodorum provincialium.

III. Inquiritur an Legati Romani præfuerint Conciliis Oecumenicis. Ostenditur Corduba Episcopus præfuit Nicæno, unà cum Presbyteris Vitone & Vincentio.

IV. Legatione Romani Pontificisungebatur. Quod probatur non solum argumentis, sed etiam testimonio Eusebii, apud Gelasium Cyzicenum, cujus meminit Photius.

V. Legatio Ossii deest in editione Eusebii vulgata, & in ea quæ relata est à Socrate, Theodoretus & Sozo-

menus solos Vitonem & Vincentium Legatos Romani Pontificis agnoscunt. Distinctio Legatorum in externos & internos non satisfaci.

VI. Locus Eusebii mutilus in codice quem Socrates sequebatur. Labes illa manifesta; quæ collato Gelasii codice facile deprehenditur.

VII. Alio quoque argumento id ipsum ostenditur, nimirum auctoritate Nicetæ Choniatis, qui Episcopum urbis regie apud Eusebium explicat de Metrophane Episcopo Constantinopolitano.

VIII. Sozomenus emendatus, qui Vitonem & Vincentium Julij Episcopi Romani Legatos fuisse scripsit. Rejicta Cardinalis Perrony conjectura; quæ tamen viam aperit ad veram emendationem, quæ indicatur.

I. **A**LID Legatorum genus in Concilio reperitur, qui mandata sibi jurisdictione utuntur, in iis articulis quorum causâ legatio illis imposita est. Hi sunt Episcopi quos provinciarum synodi ad Dicecesana Concilia, quæ vulgò Nationalia dicuntur, vel etiam ad Oecumenica mittere consueverunt. Etsi enim indubitatum sit Episcopis illis jus suffragij competere, attamen injuncta legatio id præstat, ut non solum sua, sed etiam aliena, id est, totius provincie auctoritate instructi, de rebus in synodo propositis decernant. Quare cum ceteris illis intersint non tantum suo sed etiam provincie nomine, inde illis datum est Legatorum nomen, ut constat ex Concilio Carthaginensi: *Singulis quibusque annis Concilium convocetur: ad quod omnes provincie, quæ primas sedes habent, de Conciliis suis binos, aut quantos delegerint, Episcopos Legatos mittant.* Vnde passim occurrunt in Conciliis Carthaginensibus Legati provinciarum Numidie, Mauritanie, Byzacene, & Tripolitane: qui porrectis legationis sue literis, iisque recitatis, & in acta redactis, à Concilio admittebantur, ut patet ex Concilio anni quadringentesimi tertij. Enimvero quia plerumque accidebat ut mandatis fines quidam Legatis præscriberentur, quos excedere piaculum ducerent, constitutum fuit anno c. d. v. in altera Carthaginensi synodo *ut libera legatio ab omnibus provinciis ad Concilium dirigeretur.* Hujus autem vocis usus non in Africa sola obtinuit, sed passim quoque in ceteris Occidentis Ecclesiis; quemadmodum docet Ambrosius in epistola synodica Concilij Aquileiensis ad Gratianum, cui *ex omnibus provinciis Occidentalibus missos adfuisse Legatos scribit;* inter quos Constantius & Iustus Legati Gallorum in actis referuntur, qui Episcoporum Gallicanorum provincie Viennensium & Narbonensis primæ & secundæ vices gerebant, eorumque præsentiam supplebant, ut fatetur Aquileiense Concilium. Quamvis in Ephesina Synodo Legatorum nomen ad Vicarios

Concil. Carth. lib. 4. c. 1. Concilium Ep. sup. 1. c. 1. Conc. Carth. lib. 4. c. 1.

Collet. lib. 4. c. 1.

Epistola Concilii ad Episcopos lib. 4. c. 1.

Vicarios absentium restringatur: ubi Philip-
pus Presbyter ait Concilium illud confla-
tum fuisse ex Episcopis Ecclesie Orientalis
& Occidentalis, qui aut presentes aderant
ipsi, aut per Legatos.

II. In Legatis hujusce generis emicuit
olim amplissima Romanae sedis dignitas &
auctoritas; quae Legatorum suorum minist-
rio Synodis Oecumenicis praefuit, haereses
profligavit, haereticos proscripsit, canones
de disciplina ecclesiastica una cum ceteris
Episcopis ad Concilia evocatis decrevit. In
eo autem conveniunt Legati Romanae sedis
cum reliquarum Ecclesiarum Legatis, quod
Romani Pontificis, a quo mituntur, vices
agunt, & integram ipsius dignitatem atque
auctoritatem repraesentant; quemadmodum
ceteri Legati suarum provinciarum presen-
tiam & suffragia exhibent. Sed in eo maxi-
me differunt, quod Romani ea jurisdictione
aucti sunt quae illis legatione dempta non
competeret; cum provinciarum Legati suo
nomine suffragia ferre possent in synodis, etsi
legatione destituerentur. Sed Paschasius &
Lucentius Episcopi, multo minus Bonifa-
cius Presbyter, Concilio Chalcedonensi
non praesuisissent, neque jure relationis & suf-
fragij prerogativa usi forent, nisi ob legationem
a Leone injunctam, qui jurisdictionem
suam illis ad Eutychem confodiendum in
synodo mandavit.

III. Quoniam vero magna contentione
certatur an primum locum in Synodis Oecu-
menicis Legati Romani obtinuerint, non
alienum erit ab instituto, quae ad rem istam
pertinentia aliquando observavimus; brevi-
ter & dilucide promere. Primus pugnae gra-
dus in Synodo Nicana, quae ex orbe Chri-
stiano a Constantino coacta, Orientalium
Episcoporum frequentissimo numero cele-
brata est, ex Italia vero & remotioribus Oc-
cidentis partibus Legati tantum adfuerunt.
Huic sanctissimo & celeberrimo coetui
Osium Episcopum Cordubae praesidisse fa-
tentur omnes; post Athanasium; qui eum
ducem & antesignanum synodorum fuisse
docet, & ab Arrianis Praesidem synodorum
appellatum. Quod etiam demonstratur de
Socrate; qui Athanasij Synodicum secutus,
Episcoporum insignium qui synodo inter-
fuerant nomina recensens, ab Osio Episcopo
Cordubae, Vitone & Vincentio Presbyteris,
auspicatur; quibus subjungit Alexandrum
Aegypti, Eustathium Antiochiae, & Maca-
rium Hierosolymorum Episcopos; eodem
ordine in recensendis Episcopis illis servato
quem Niceni canones Romanae, Alexan-
drinae, Antiochenae, & Hierosolymitanae
sedi assignarunt. Primus denique Concilio
Tom. II.

subscribit Osius, cum Vitone & Vincentio
Romanae Ecclesiae Presbyteris.

IV. Sed probandum nobis incumbit
Osium legatione Romani Pontificis in hac
synodo functum. Sanè si argumentis agere-
tur, difficultas ista uno verbo confici posset.
Cum enim è Synodico Athanasij habeamus
Vitonem & Vincentium Romanae Ecclesiae
Presbyteros Aegypti & Orientis Patriarchis
praelatos, (quod alio jure niti non poterat
quam jure legationis illis à Romano Pontifi-
ce imposita; ut sedium jura in eadem synodo
confirmata; illibata servarentur) nemo
absque pervicacia negare poterit quin
Osius Occidentalis Ecclesiae Episcopus eo-
dem legationis jure & Patriarchis & Roma-
nis Presbyteris praelatus fuerit. Alioquin il-
lud quoque absurdum sequeretur, Alexan-
drinum Episcopum non secundum locum sibi
juxta mores antiquos decretum, sed ter-
tium occupasse, si Osio legationis Romanae
dignitas adimatur. Donec ergo judicio syno-
di Niceni aut Constantini delegatione do-
ceatur Osio delatam fuisse *apostoliam*, necesse
est ut ejus dignitatem à legatione Pontificis
& Synodi Occidentalis accersamus; praeser-
tim cum id quod asserimus docuerit olim
Eusebius, juxta fidem Gelasij Cyziceni, qui
circa annum **CDLXXX** acta Concilij Nica-
ni collegit. Hic enim auctor ex tertio libro
Eusebii de vita Constantini se ista ad ver-
bum transcripsisse profitetur. *Ipse ex Hispanis
valde celebratus Osius, obtinens locum magna
Romae Episcopi Silvestri, cum Presbyteris Romae
Vitone & Vincentio, cum plurimis aliis conside-
bat. Urbis autem illius quae nunc imperat Episco-
pus, Metrophanes nomine, propter senectutem
non adfuit; ipsius vero Presbyteri qui aderant,
ejus locum supplere; quorum unus erat Ale-
xander, qui urbis episcopatum post Metrophanem
adeptus est.*

Vide Valesij Notas
ad So. rat. lib. 1.
c. 35.

Gelasij Cyzic. lib.
2. c. 5.

*Αὐτὸς τὸ Σπανδὸν ὁ πᾶν Ῥωμῶν ὁ
Ὀσίθ, ἐπέχον ἐ τὸν τόπον ἔ τῆς μεγίστης Ῥώμης
ἐπιστοπὸν Σιλβέστρου, αὐτὸν ἀρεσβυτέροισι Ῥώμης
Βίτανι ἔ Βικετίῳ τοῖς πολλοῖς ἀμα συνεδρεύων.
τῆς τε αὐτῆ βασιλευδότης πόλεως ὁ μὲν ἀρεσβυτός,
Μητροφάνης τὸ νομα, διὰ γῆρας ὑπέροι ἀρεσβυτέ-
ροι ἢ αὐτῆ παρόντες τὸ αὐτῆ ἑξῆς ἐτελεθ. ἂν ὁ
εἰς Ἀλέξανδρον. ἰὼ ὁ μετ' αὐτῶν ἐπίσκοπος τῆς
αὐτῆς γερῆς πόλεως. Ne quis autem suspice-
tur editioni Gelasij Cyziceni per impostu-
ram à nostris, qui opus illud è Bibliotheca
Vaticana & ex altero codice Constantino-
politano publicarunt, pericopam illam in-
sertam fuisse, praesto aderit Photius Patriar-
cha Constantinopolitanus, vir quidem mul-
tiplicis lectionis & erudita; sed amaro in
Pontifices animo, atque auctor schismatis
Orientalium. Hic ergo testatur à se perfecta
Concilij Niceni acta à Gelasio Cyziceno*

Photius in Biblio-
theca c. 89.

ref. fol.
41.
fol. 65.
fol. 118.
fol. 124.

Idem deliquit
in
Mans. ad
fol.

Idem deliquit
in
Mans. ad
fol.

Idem deliquit
in
Mans. ad
fol.

interpolata, in quibus referretur Osum Cordubensem, Vitonem & Vincentium Romanos Presbyteros, vice Silvestri Romani Episcopi interfuisse, ipsūque Eustathium Antiochenum; Alexandrum verò Presbyterum vice Metrophanis Constantinopolitani, qui decrepita senectute laborabat, synodo adfuisse. Quam sententiam ipse Phorius suffragio suo probavit in epistola ad Michaëlem Regem Bulgarorum; ubi legationem à Silvestro injunctam fuisse Cordubensi Ofio & duobus Presbyteris Romanis scripsit.

V. Sed testimonio Gelasij opponitur non solum Eusebij editio, quæ hodie extat, sed etiam illa quæ Socratis historici tempore, qui paulò antiquior est Gelasio, manibus omnium terebatur; à qua verba illa de legatione Ofij, Vitonis, & Vincentij omnino absunt. Ita se habet locus Socratis: *Eusebius libro tertio de vita Constantini hæc ait ad verbum: Ipsæque ex Hispanis valde celebratus, cum aliis multis confedit. Urbis verò illius quæ imperat Episcopus, propter senectutem non adfuit. ipsius vero Presbyteri qui aderant, ejus locum supplevere.* Αυτός τε Σπανδὸν ὁ πᾶν βοάμενος, εἰς τὴν τοῖς πολλοῖς ἀμὲν συνεδρέοντων. τῆς δὲ γὰρ βασιλευσσοῦ πόλεως ὁ μὲν παρρησίας, διὰ γῆρας ὁ σῆρας. παρρησιώτεροι δὲ αὐτῶν παρόντες, τῶν αὐτῶν ἄλλοι ἐπιλήρητοι. Quin etiam Sozomenus atque Theodoretus hanc Eusebij lectionem quæ à Socrate profertur secuti, Ofij nulla mentione facta, Pontificem Romanum ingravescente ætate præpeditum ne synodo interesset, duos Presbyteros delegasse scribunt; quos Vitonis & Vincentij nomine Sozomenus designat. Ex horum trium historicorum testimonio duo quædam colliguntur, quæ hanc disceptationem profunda veluti caligine involvunt. Vnum est, legationem Ofij in codicibus Eusebij, quibus illi utebantur, omnino dissimulatam. Alterum, legationem Romani Pontificis ad duos Presbyteros à Sozomeno & Theodoro restrictam, quod legationem omnem adimit Ofio. Non me lateret viris eruditus placuisse distinctionem quandam Legatorum, quos in externos dividunt & internos; ita ut de solis internis & veluti domesticis Ecclesiæ Romanæ Legatis à latere Pontificis missi loquantur Theodoretus & Sozomenus. quod legationi Ofij non detrahit, quam ex mandato Papæ & Synodi Occidentalis gerebat. Sed distinctio ista in sexta Synodo initium sumpsit, ut dicemus suo loco.

VI. Verum, ut sine ullo partium studio eloquar quod sentio, locus Eusebij in vulgatis editionibus mutilus esse mihi omnino videtur, quod ante me professus est vir eruditissimus Ioannes Morinus. Illam verò labem

nolim audaciæ Græculi cujusdam adscribere qui è Socrate & Eusebio verba illa eraserit, cum è Theodoro & Sozomeno constet illorum ætate codices Eusebij & Socratis vitio illo laborasse, ut statim dicam. Proclivis error ex amanuensium incuria, qui unum aut alterum versum inter exscribendum omiserunt. Neque enim in verborum immutationibus, sed in pericope unius omissione error iste versatur. Fatendum quidem est absque subsidio melioris codicis labem illam deprehendi non posse; ita ut de negligentia Socratis, Sozomeni, & Theodoretis nemo conquiri possit, neque de illorum bona fide aliquid sinistra suspicari: qui si codices integrioris nacti fuissent, veram lectionem non dissimulassent; quemadmodum neque Gelasius Cyzicenus eam dissimulavit. Sed profiteri ausim ex indicio Gelasij, facillimum esse cuique non obtusi omnino ingenij viro hiarum illum apud Eusebij codices vulgatos deprehendere. Quis enim non statim advertit aliquid deesse in his Eusebij verbis, *Ex Hispanis celebratus ille adfuit cum ceteris*? Quis tandem erit ille Hispanus, licet famæ celebritate conspicuus, si nomen ejus taceatur? Hoc loquendi genus aliquo pacto ferri posset in oratione panegyrica: quod tamen sine vitio usurpari non potest in historia, quæ virorum illustrium nomina posteritati commendare debet. Si consulatur Gelasij codex, statim labes illa deprehenditur. Verbis enim illis generalibus Eusebij subjungitur Ofij nomen & legatio.

VII. Deinde si quis accuratè expendat Eusebium, cum agit de urbis regis Episcopo ob ætatem ingravescentem impedito ne synodo interesset, de Metrophane Constantinopolitano accipiendum intelligit, non autem de Silvestro Romano. Hic enim undecim annis superstes fuit Concilio Nicæno. Metrophanes verò morbo & ætate fessus, statim post synodum obiit; in cujus locum successus est Alexander; ut demonstratum est à viro doctissimo Ioanne Morino. Itaque Nicetas Choniates, emunctæ naris, hæc Eusebij verba ad Episcopum Constantinopolitanum referenda esse subodoratus est: *Eusebius Pamphili, inquit, in tertio libro vite Constantini abfuisse ait Episcopum Constantinopoleos ob senectutem, (sed illius nomen non declarat) illius verò locum tenuisse ejus Presbyteros. Sed Acta synodi referunt tunc Metrophanem Constantinopolitanum Episcopum fuisse, ob decrepitam verò ætatem non interfuisse Concilio, ejusque locum suppluisse Alexandrum.* Quam explicationem assecutus est ope Actorum Concilij Nicæni à Gelasio Cyziceno collectorum. Hoc subsidio destituti Theodoretus

Locus Eusebij esse mutilum apud Socratem probatur infra in Addit. ad caput 11. hujus libri, §. 5.

Socrates lib. 1. c. 1.

Sozom. lib. 1. c. 16
Theodor. lib. 1. c. 7.

Morinus lib. 1. Exercit. 20. pag. 143.

Nicænum

& Sozomenus locum Eusebij mutilum à So-
crate prolatum, de Romano Episcopo, etfi
contra historiae circumstantias, interpretati
sunt. Theodoretus hæc sunt verba: *Episcopus
Romanus propter aetatem admodum ingravescen-
tem absuit. Verum duos illo misit Presbyteros, po-
testate illis concessa actis illius Concilij assentiri.*
ὁ δὲ τῆς Ρώμης διὰ τὸ γῆρας ἀπελείφθη βασιλ. δὺο
μῆστοι πρεσβυτέρους ἀπέστειλε συνθεῖσαι τοῖς
ὑποθέμενοις παραρτήσασα.

VIII. Posita vera & sincera Eusebij in-
terpretatione, quod attinet ad Episcopum
urbis loci, ubi deest legatio Silvestri, quæ
supplenda est è codice Gelasij? Alioquin ac-
cideret Eusebium in exacta illa quam inivit
provinciarum enumeratione, quæ Episcopos
suos ad synodum miserunt, Italiam & urbem
Romam omisisse. quo nihil absurdius fingi
potest. Quæ ratio impulit Theodoretum &
Sozomenum ut veteri Romæ tribuerent
quæ de nova scripserat Eusebium. Locus So-
zomeni non tantum Presbyterorum Ecclē-
siæ Romanæ meminit, sed etiam nominibus
suis illos effert, Vitonem scilicet & Vincen-
tium; imò verò Iulium fuisse docet Roma-
num Pontificem, qui illis legationem impo-
suit: *Iulius, inquit, Romanorum Episcopus prop-
ter senium absuit: ipsius autem vice interfuerunt
Presbyteri illius Ecclesie Vito & Vincentius.*
Ἰούλιος δὲ ὁ Ρωμαίων ἐπίσκοπος διὰ γῆρας ἀπε-
λείφθη. παρήσαν δὲ αὐτῷ αὐτοὶ βίτων καὶ βικέντιος
πρεσβυτέροι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας. Manifestus
error in nomine Iulij admittitur. Etenim
post undecim annos solidos à Concilio Ni-
cæno Iulius Romanam sedem adeptus est,
ut monuit ipse Sozomenus. Itaque vix fieri
potest ut tam supinæ oseitantia hunc scrip-
torem damnemus, ut in re adeo seria, adeo-
que manifesta, in errorem lapsus sit, Iulium-
que Silvestro substituerit. Scio quidem
mendum esse vetus, quod in Historiæ Tripar-
titæ interpolatione è Sozomeno retinuit
Epiphanius Scholasticus, eumque secutus
Beda. Tentavit vir illustrissimus medicinam
facere huic morbo, legendo πόλιος pro Ιού-
λιος. Sed præterquam quod dictio illa poetis
familiaris, insolens est apud historicos, hoc
loco locutionem redderet omnino barba-
ram. Attamen non inficiandum est, ex con-
jectura illa viam aperiri ad veram emenda-
tionem, si vice Ἰούλιος legatur πόλιος, le-
ctioque ita constituat: *πόλιος δὲ Ρωμαίων
ἐπίσκοπος, Urbis autem Romanorum Episcopus.*

OBSERVATIO

STEPHANI BALUZII.

I. EUSEBII Pamphili locum de Episcopo τῆς βασι-
λευκῆς πόλεως, qui propter senium non accessit
ad Concilium Nicænum, cum in diversum nonnulli
trahant, pronuntiaveritque non ita pridem vir clarif-
simus Henricus Valefius ferri non posse explicatio-
nem quæ de Constantinopolitano Episcopo heic agi
docet, operæ pretium me facturum putavi, si in eam
rem paulò accuratius incumberem; præsertim cum in
me susceperim curam illustrandarum harum Disserta-
tionum asserendarumque opinionum illustrissimi Ar-
chiepiscopi. Quæ disputatio ut ordine procedat, refe-
renda sunt ipsa Eusebij verba. Sic ergo loquitur ille in
libro III. de vita Constantini cap. VII. τῆς δὲ τοῦ βασι-
λευκῆς πόλεως ὁ μὲν πρεσβυτὴρ ὄντων ἡμεῶν πρεσβύτερος
δ' αὐτῷ παρῶντες, εἰς αὐτὸν τῆς ἐκκλησίας. Hunc locum iis-
dem omnino verbis refert Socrates ex Eusebio. Sozo-
menus autem & Theodoretus existimantes heic agi de
Episcopo urbis quæ regnabat quo tempore Nicæna
Synodus habebatur, illum intellexerunt de Episcopo
Romano, qui tum erat Silvester. At Gelasius Cyzice-
nus, Nicetas Choniates, & Epiphanius Scholasticus
interpretati sunt de Episcopo urbis penes quam impe-
rium fuit post tempora Concilij Nicæni, de Metro-
phane nimirum Constantinopolitano. Valefius verò
illos redarguens in Notis ad Eusebium, ait hanc ex-
plicationem ferri non posse. nondum enim dedicatam
fuisse Constantinopolim, nec regie urbis vocabulo
decoratam, cum synodus congregata est in urbe Ni-
cæa. itaque hæc Eusebij verba de Episcopo urbis Ro-
mæ necessariò intelligenda esse. Gravissimum sanè ar-
gumentum, si constaret libros de vita Constantini
editos ab Eusebio fuisse statim post habitam syno-
dum. Sed cum Eusebius ipse nos doceat scriptos illos
fuisse post mortem Constantini, id est, tredecim sal-
tem annis post eam synodum, adeoque diù post dedi-
catam Constantinopolim, quæ statim post synodum
habitam decorata est urbis regie vocabulo, nihil vet-
tat quin locum Eusebij capiamus de Episcopo Con-
stantinopolitanæ urbis; habita videlicet ratione, non
ipsius rei, sed temporis quo ista scribebat Eusebius.
Nam & ipse non loquitur simpliciter de urbe regie,
sed de urbe quæ tunc regnabat, βασιλευκῆς, ad diffe-
rentiam Romæ, quam infra in libro IV. de vita eju-
dem Constantini cap. LXX. βασιλευκῆς constanter
vocat in duobus locis, nunquam βασιλευκῆς. Quare ut
verus ac genuinus Eusebij sensus retineatur, sic Latine
verti debet hic locus, *Episcopus urbis illius penes quam
imperium est*, ut rectè vertit Christophorus apud
Eusebium & Socratem, vel *quæ nunc imperat*, ut est
apud Gelasium Cyzicenum. Recepta verò semel hac
interpretatione, facile intelligemus necessarium non
esse ut Eusebij verba accipiamus de Episcopo urbis
Romæ; præsertim cum apud omnes in confesso sit
Silvestrum, qui tum Romanam cathedram tenebat,
decem saltem annis superstitem fuisse Concilio Nicæ-
no. Proclivius est ut Gelasij Cyziceni aliorumque ex-
plicationem sequamur, qui de Metrophane Constan-
tinopolitano heic agi putarunt. Nam & ille tum valde
senex erat, & non ita multò post obiit; si qua eidem
Gelasio fides, & auctori Politie sanctorum Metro-
phanis & Alexandri, quæ extat in Bibliotheca Photij.

II. Scio viros eruditissimos contendere Metro-
B ij

Col. Rom. in
p. 10. Col. 1.
Col. 1. & R.
p. 10. c. 10.

phanem obiisse aliquot annis ante habitam synodum Nicenam, argumento ducto ex morte Alexandri, quem mortuum esse volunt anno cccxxxix. vel xl. cum per annos tres & viginti cathedram Constantinopolitanam tenuisset post Metrophanem. Sanè si res ita se habet, fateor Eusebium non posse intelligi de Metrophane. Sed non inde tamen sequitur heic agi de Episcopo Romano. Superest enim adhuc integra explicatio loci Eusebiani, ea quæ de senectute Episcopi urbis regnantis dicta sunt referendo ad Alexandrum: qui si excessit è vita anno Christi trecentesimo trigesimo nono, ætatis verò suæ octavo & nonagesimo, ut Socrates scribit, annum omnino octuagesimum quartum agebat eo tempore quo Nicæna synodus habebatur.

III. Quanquam si liberè loquillceat, facile crediderim erratum à librario esse apud Socratem in nota numerum, ut sæpe contingit, pro quo *δωδεκάετη* legendum esse *δεκαετία*. quod cum fortassis scriptum esset per abbreviationem, ut in Chronographia Nicephori, proclive librario fuit scribere pro *δ*. Nam cujus magni boni gratia fingi potuit tota illa narratio, quæ extat apud Gelasium Cyzicenum & auctorem Politicæ, de summa senectute mortæque Metrophanis, si ea vera non esset? Immo tot argumenta concurrunt quæ suadent Metrophanem pervenisse usque ad tempora synodi Nicænæ, ut penè necessaria mihi videatur emendatio illa, cum apud Socratem, tum apud Sozomenum, qui ex Socrate accepit, Nam & Theophanes & Nicephorus sedisse eum omnino scribunt annos decem. Quòd si anno nono imperij Constantini, ut Cedrenus tradit, id est, anno Christi trecentesimo decimo quarto, ordinatus est Episcopus, & Concilio Nicæno interfuit, ut idem Cedrenus scribit, non quidem per se, sed per Presbyteros suos, necesse est omnino affirmare mendosam esse lectionem quæ hodie extat apud Socratem, dicendumque Alexandrum in cathedra Constantinopolitana sedisse per annos tantum tredecim, quot excurrunt à Concilio Nicæno usque ad annum quo ille mortuus est. Vnde patet rejiciendam esse sententiam Baronij, qui contra scriptorum omnium fidem, & absque ulla vetusti codicis auctoritate, tempora sedis Metrophanis coercens intra triennij spatium, falli eos ait qui cum Ecclesiæ præfuisse tradunt annos decem.

IV. Attamen, ne quid dissimulem, huic meæ conjecturæ de initiis episcopatus Alexandri, & de numero annorum quibus Constantinopolitanæ Ecclesiæ præfuit, obstare prima fronte valde videntur ea quæ leguntur apud Theodoretum in libro primo historię ecclesiasticę, in quo recitatur epistola ab Alexandro Episcopo Alexandrino scripta ad Alexandrum cognominem suum, *δωδεκάετη*, quem titulus epistolę appositus eum esse docet qui Constantinopolitanus Episcopus fuit, hoc modo: *Ἀλέξανδρος Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἑτάρα καὶ φίλος Ἀλέξανδρος Ἐπίσκοπος Κωνσταντινῆ πόλεως. Alexandri Episcopi Alexandrini epistola ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum.* Nam si ista certa sunt, cum Theodoretus dicat hanc epistolam scriptam esse antè quàm Nicæna Synodus haberetur, certum quoque esse debet Metrophanem eo tempore mortuum fuisse, adeoque Alexandrum (quod scribit Nicephorus Callistus lib. vi. i. i. hist. eccl. cap. vi. i.) in cathedra Metrophanis sedisse ante Concilij Nicæni tempora. Qua unica argumentatione pessumdanatur quæcumque de annis Metrophanis & Alexandri dicta hæcenus sunt. Gravis sanè difficultas; quæ nullo modo solvi posset, si constaret heic agi de Alexandro

Constantinopolitano. Verum aliter se res habet, ut ego quidem arbitror. Nam Theodoretus tractans hanc causam, non ait epistolam illam scriptam esse ad Alexandrum Constantinopolitanum, illud tantum ait, scriptam esse ab Alexandro antistite Alexandrino ad cognominem suum, nihil præfatus de dignitate ejus neque de regione in qua ille habitabat. Tum refert ipsam epistolam, cum hac inscriptione: *Ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἑτάρα καὶ φίλος Ἀλέξανδρος Ἐπίσκοπος Κωνσταντινῆ πόλεως. Reverendissimo & unanimi fratri Alexandro Alexander in Domino salutem.* In titulo tamen epistolę adnotatum est, uti diximus, eam esse scriptam ad Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum.

V. Hunc titulum illustrissimus Cardinalis Baronius putavit non esse Theodoretum, ea de causa, quòd nondum ea tempestate Byzantium fuerit in Constantinopolim commutatum, inde porro erroris occasionem fluxisse quòd cum epistola illa antistitis Alexandrini fuerit communis ad omnes Episcopos, ejusdem exemplar inter Alexandri Episcopi CP. monumenta repertum, eo titulo fuerit pariter consignatum. Ego verò tanti viri præjudicio fretus omnino persuasum habeo titulum illum non esse Theodoretum, sed librarij cujusdam posteriorum temporum, aut interpretis: qui cum epistolam illam datam videret ad Alexandrum Alexandri Episcopi Alexandrini coætaneum, deceptus similitudine nominum & fortassis etiam auctoritate Epiphaniij Scholastici aut Nicephori Callisti, putavit ad alium Alexandrum referri non posse quàm ad eum quem per eas tempestates noverat administrasse CP. Ecclesiam. At ego contra sentio cum illustrissimo Cardinale Baronio, ut mox dicam; si prius admonuerit titulum illum qui hodie legitur in editionibus Græcis historię ecclesiasticę Theodoretum, non extare in duobus vetustissimis codicibus MSS. Bibliothecæ regię, in quibus eadem Theodoretum historia continetur, neque in editione Græca Roberti Stephani, editionem verò Latinam Basileæ emissam anno m d c x i. hæc tantum in titulo habere: *Epistola missa ab Episcopo Alexandrino ad suum cognominem.* Vnde concludi certò potest titulum illum non esse Theodoretum, cum non reperiat in codicibus antiquis nec in antiquissima editione Roberti Stephani, & diverso modo legatur in editionibus, adeoque adjectum esse à librario, vel ab interprete.

VI. Quoniam verò semel emendato isto Theodoretum loco, eversum quoque est argumentum quod afferri poterat adversus conjecturam meam de numero annorum quibus Alexander rexit Ecclesiam Constantinopolitanam, liberumque deinceps cuivis est investigare ad quem istius nominis hominem tum viventem ea epistola scripta sit; quanquam non sit operę pretium, promam tamen meam sententiam, ut etiam hoc ecclesiasticę historię caput illustrem pro mea virili. Existimo itaque eam datam esse ad Alexandrum Thesalonicensem, magni tum nominis Episcopum, & qui nobilissima Ecclesiæ apostolica præsidebat, idque ea de causa factum ab Alexandrino antistite, quòd solerent tum Episcopi, quoties occasiones incidebant ingentium causarum, ad apostolicas sedes recurrere. Etenim per ea tempora nihil gravioris momenti agi in Ecclesia poterat extra conscientiam Episcoporum sedibus illis præsidentium, uti diximus ad librum Agobardi de comparatione utriusque regiminis. Itaque cum Arrij dementia turbaret Ecclesiam Alexandrinam, Ecclesiæ illius Episcopus de ea re scribens ad Episcopum Antiochenum & ad alios quosdam, Alexandrum Thesalonicensem non omisit, cujus Eccle-

Theodoret. lib. 1.
hist. eccl. cap.
3. 4.

lib. 1. cap. 3.
p. 11. 12.
cap. 3. 4.
eccl. cap. 3.

ha non ultimum locum obtinebat inter apostolicas. Quo postea exemplo magnus Athanasius, qui in sede Alexandrina successit Alexandro, cum se multis malis accusationibus circumventum videret, ac prevalere inimicorum suorum fraudes & potentiam, de causa sua certiorum in primis fecit Alexandrum Episcopum Thesalonicensem; ut docet ejusdem Alexandri epistola ad Athanasium, quae extat in secunda istius apologia. Quin & ex epistola quam idem Alexander in causa Athanasij scripsit ad Dionysium Comitem, manifestè colligimus magnam ejus auctoritatem fuisse, dum invehitur adversus calumniatores Athanasij, qui nonnulla recentè adversus eum tentaverant, nullo nobis, inquit, ejus rei indicio facti. Ipse quoque miser Euryches, tamenetsi Constantinopolitanae urbis Archimandrita, cum appellaret synodos Ecclesiarum apostolicarum post sententiam à Flaviano CP. adversus ipsum datam in Concilio Constantinopolitano, Thesalonicensem quoque appellavit, ut rectè observatum est ab illustissimo Archiepiscopo in libro v. r. cap. v. r. istius operis.

VII. Ex his quae dicta sunt facile colligitur non constare de epistola Alexandri Episcopi Alexandrini ad quem scripta sit, videri potè datam esse ad Alexandrum Thesalonicensem. Nondum enim ea tempestate Byzantinam Ecclesiam regebat Alexander. Praeterea, nondum ea erat sive dignitas sive auctoritas Episcopi Byzantini ut de gravioribus causis ad eum scriberetur è longinquis provinciis, nondum videlicet dedicata Constantinopoli neque urbis regiae vocabulo decorata, unde illi initium claritudinis & adiuventum ingens, non solum ad capefendam auctoritatem apud exteras gentes, sed etiam ad invadendum imperium in provincias finitimas.

CAPVT IV.

Synopsis.

I. Osus praesuit Synodo Sardicensi. Inquiritur an Romani Episcopi legatione illic fungeretur. Quod probatur per consequentiam. Obijciunt legationem Ecclesiae Romanae sibi ab Osio in subscriptionibus hujus Concilij, quae tamen non omittitur in Archidami & Philoxeni subscriptionibus. Respondetur exemplo Flaviani Episcopi Philippensum in Macedonia, qui in subscriptione sententiae à Synodo Ephesina late adversus Nestorium nullam mentionem fecit legationis quam ab Episcopo Thesalonicensi & à Synodo Illyriana susceperat.

II. Episcopi legationis sua literas proferebant in exordio Concilij. Suo tamen tantum nomine subscribent, quod jus sententiae haberent jure proprio. Hunc ordinem tenuit Osus, Archidamus & Philoxenus, quibus nullum jus praeter legationem suppetebat, nomine Julij subscripserunt.

III. In secunda Synodo, Legati sedis Romanae non adfuerunt. Ea synodus relationem ad Romanam Ecclesiam totiusque Occidentis Synodum misit de rebus à se gestis.

IV. Cyrillus Alexandrinus vices Celestini Episcopi Romani gessit in Concilio Ephesino. Probatur ex ipsis Celestini verbis: qui non solum vicem suam Cyrillo mandavit, sed etiam locum. Probatur iterum auctoritate ipsius Concilij.

V. Obijciunt Novatores Celestinum vices suas mandasse Cyrillo ante coactam Synodum Ephesinam.

Obiectio illa exploditur auctoritate Astartum Synodi.

VI. Inquiritur an suo nomine Cyrillus, ut Episcopus Alexandria, Concilio praesuerit, an alieno. Asseritur nomine Episcopi Romani primum locum obtinuisse. In Actis Concilij Chalcedonensis scriptum est Celestinum & Cyrillum praesuisse Synodo Ephesina. Probatur etiam auctoritate Balsamonis; qui Phrygij usum, qui aetate sua Alexandrino Patriarcha competebat, à Celestino arcessit.

VII. Queritur cur tres alios Legatos Cyrillo adjunxerit Celestinus. Ita visum expedire, ob conceptas à Theodosio Imperatore suspiciones, quasi Cyrillus Nestorium insectaretur proprio odio. Differentia inter Cyrillum & ceteros Legatos.

VIII. Tres illi Legati se Romanae Ecclesiae vel sedis apostolicae Legatos vocant. Eorum confessus in Concilio, ex epistola Celestini, & ex Actis synodi. Perturbatio subscriptionum in eo Concilio fluxit ab incuria librariorum. Mandatum synodi corruptum ab iisdem. Rejcta Card. Petronij conjectura. Sententia auctoris confirmatur auctoritate Leonis I. Pape.

SYNODUM Nicenam excepit Sardicensis, à Constante & Constantio ex provinciis Occidentis & Orientis evocata, ut dissidia de fide per Arrianorum fraudes exorta componerentur, & judicium de Athanasio & aliquot aliis Orientalibus Episcopis instauraretur. Huic Concilio Osium praesuisse nemo dubitat. quod patet ex epistola Orientalium, è subscriptionibus Concilij, è Sozomeno, & ex Allocutione Concilij Chalcedonensis. Sed his iterum movetur de legatione, an ei imposita fuerit à Iulio; praesertim cum Osus primus subscripsisse reperitur non adjecta Legati mentione, deinde secundo loco Iulius per Archidamum & Philoxenum. Sed constituta legatione quam in Concilio Nicæno Osus obiit, superfluum videtur laborare de secunda in Concilio Sardicensi. Et enim dignitas illa Legati, judicio Pontificis semel collata in Osium, & ab eo in florentissimo universae Ecclesiae coetu cum summa laude obita, ab illo sine gravi injuria in alium transferri non potuit. Obtinebat namque ea tempestate aequitas illa juris, quam lege deinde firmarunt Imperatores, ut is qui dignitatis alicujus meruerit missionem, ejus obtineat insignia, & aliis omnibus in ordine & confesso praeferatur qui postea illis dignitatibus ornantur. Quare ad exemplum Synodi Nicænae tribus Legatis vices suas Romanus Episcopus commisisse censendus est, Osio Episcopo Cordubensi, & Archidamo & Philoxeno Presbyteris. Vel si quis novam legationem Osij pertinaciter rejiciat, dicendum praerogativam confessus illi competitivè ex veteri dignitate quam in Synodo Nicæna ex Silvestri delegatione obtinuerat. Neque enim aut apostolicæ sedis dignitas, vel etiam synodi generalis, patitur ut illustris

In ep. synodica: Osus dicitur esse Episcopus ad sacrum, de Sardicibus Episcopis & ceteris.

1. ult. de privil. ecc. qui in sacro Palat. milit. l. 2. ut dignit. ordo serv. l. xii. Co. dicit.

